ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420235515
Lietas arhīva Nr.A42-02355-15/42

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē, 2015.gada 8.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

ar lietas dalībniekiem: pieteicēju /pers. D/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestādi Ieslodzījuma vietu pārvaldi,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieces 2015.gada 5.jūnija lēmuma Nr.1/12-T/1076/1443 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavgrīvas cietuma priekšnieka 2015.gada 26.februāra lēmumu pieteicējam /pers. D/ uzlikts disciplinārsods – izteikts brīdinājums.
Pieteicējs lēmumu apstrīdēja, lūdzot disciplinārsodu atcelt.

[2] Izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšniece ar 2015.gada 5.jūnija lēmumu Nr.1/12-T/1076/1443 (turpmāk – Lēmums) atzina Daugavgrīvas cietuma priekšnieka 2015.gada 26.februāra lēmumu par tiesisku.
Lēmumā norādīja šādu pamatojumu.
[2.1] Daugavgrīvas cietuma amatpersona 2015.gada 20.februārī noformēja ziņojumu par pieteicēja izdarīto disciplīnas pārkāpumu. Tajā norādīts, ka 2015.gada 20.februārī plkst.16.00 pieteicējs neizpildīja brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības sakopt ārējo izskatu un īsi apgriezt bārdu. Kameras Nr./kamera/ apskates laikā tika konstatēts, ka notiesātais nav skuvies, kā arī nav reaģējis uz vairākkārtējam prasībām (plkst. 8.20, 14.00) noskūt bārdu. Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpa Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 18.punkta un 44.9.apakšpunkta prasības.
Ziņojuma sadaļā „Ieslodzītā paskaidrojums" pieteicējs norāda, ka nevar noskūt bārdu, jo viņam nav skuvekļa, valsts ar skuvekli viņu nav nodrošinājusi, pieteicējam nav pienākuma pirkt skuvekli veikalā, lai izpildītu cietuma administrācijas prasības. Turklāt pieteicējam nav arī naudas līdzekļu, lai šādu prasību izpildītu.
[2.2] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs 2015.gada 20.februārī netika noskuvis bārdu un nebija izpildījis cietuma administrācijas prasības to izdarīt.
No Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 9.panta un 41.panta pirmās daļas izriet, ka notiesātajiem brīvības atņemšanas iestādēs ir noteikts īpašs režīms, kura nodrošināšanai viena no pamatprasībām ir notiesātajiem noteikto pienākumu precīza un bezierunu izpilde.
Noteikumu Nr.423 18.punkts noteic, ka notiesātajiem vīriešiem īsi apgriež matus, bārdu un ūsas. Ar medicīnas daļas priekšnieka atļauju ir pieļaujami izņēmumi, ja notiesātajam ir galvaskausa vai sejas trauma, kas kroplo viņa izskatu. Savukārt 44.9.apakšpunkts nosaka, ka notiesātajam ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības.
No minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka pieteicējam ir pienākums nēsāt īsi apgrieztus matus, bārdu un ūsas. Pieteicējam nebija tiesiska un objektīva pamata atkāpties no minētajām normām un nepildīt cietuma administrācijas prasību noskūt bārdu.
[2.3] Nav pamatots pieteicēja arguments, ka viņam nebija pienākuma noskūt bārdu, jo Daugavgrīvas cietums nav nodrošinājis pieteicēju ar skūšanās līdzekļiem, bet par saviem līdzekļiem pieteicējam nav pienākuma tos iegādāties.
Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1022 "Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām" (turpmāk – Noteikumi Nr.1022) 6.punkts nosaka, ka mazgāšanas līdzekļus un personīgās higiēnas līdzekļu normas vienam ieslodzītajam nosaka ar šo noteikumu 3.pielikumu, kurā savukārt norādīts, ka ieslodzītajam mēnesī tiek izsniegts: zobu pasta 50 g; tualetes papīrs (30 m rullis); saimniecības ziepes 100 g; tualetes ziepes 50 g. Skūšanās piederumu šajās normās nav.
No minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka Daugavgrīvas cietuma administrācijai nav pienākuma izsniegt ieslodzītajiem skūšanās piederumus. Vienlaikus Ieslodzījuma vietu pārvalde noskaidroja, ka pieteicējam personīgajā kontā bija naudas līdzekļi, par kuriem viņš varēja iegādāties cietuma veikalā vienreizējos skuvekļus, lai sakoptu ārējo izskatu.
Pārvalde kritiski vērtē pieteicēja norādīto, ka viņam nebija iespēju sevi apgādāt ar skūšanās piederumiem, jo Daugavgrīvas cietuma Medicīnas daļas ārsti viņam ieteikuši speciālos pārtikas produktus, kurus pieteicējam jāpērk par personīgajiem līdzekļiem. No pieteicēja medicīniskās dokumentācijas secināms, ka pieteicējam nedrīkst lietot alkoholu, daudzus medikamentus, treknu uzturu, kūpinājumus, asus ēdienus, narkotikas. Pieteicējam nav nozīmēta īpaša diēta, kurai būtu jāpērk pārtikas produktus cietuma veikalā par saviem līdzekļiem.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, lūdzot atcelt Lēmumu.

Pieteikumā norādīja, ka pieteicējs nav varējis izpildīt cietuma amatpersonu prasību noskūt bārdu, jo viņam nebija skūšanās piederumu. Cietums neizsniedz skuvekļus, bet pieteicējam nav pienākuma tos iegādāties par saviem līdzekļiem, jo viņš atrodas pilnā valsts apgādībā. Naudas pārvedumu pieteicējs saņem divreiz gadā – Jaungada svētkos un dzimšanas dienā. No šīs naudas viņš nevar sevi apgādāt ar skuvekļiem visam gadam, jo ir jāpērk pastmarkas, aploksnes, papīru, pildspalvas, vitamīnus, tabaku, sāli, ēļļu.

[4] Tiesai iesniegtajā pieteikuma papildinājumā pieteicējs norādīja, ka ir vecticībnieks un viņam jānēsā bārda.

[5] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Ieslodzījuma vietu pārvalde neatzina pieteikumu, pamatojoties uz argumentiem, kas norādīti Lēmumā.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietas materiālus, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Kodeksa 70.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka par soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu notiesātajiem var izteikt brīdinājumu. Kodeksa 41.panta pirmā daļa kā režīma pamatnoteikumu brīvības atņemšanas iestādē citastarp paredz notiesātajiem noteikto pienākumu precīzu bezierunu izpildi. Kodeksa 11.panta piektā daļa noteic, ka brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumus apstiprina Ministru kabinets.

Noteikumu Nr.423 18.punkts noteic, ka notiesātajiem vīriešiem īsi apgriež matus, bārdu un ūsas. Ar medicīnas daļas priekšnieka atļauju ir pieļaujami izņēmumi, ja notiesātajam ir galvaskausa vai sejas trauma, kas kropļo viņa izskatu. Minēto noteikumu 44.9.punkts paredz, ka notiesātajiem ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības.

No minētajām tiesību normām izriet, ka notiesātajam, kurš nepakļaujas prasībai īsi apgriezt bārdu un ūsas, var tikt piemērots disciplinārsods, cita starp, viņam var izteikt brīdinājumu.

[8] No lietas materiāliem – Daugavgrīvas cietuma uzrauga /pers. G/ 2015.gada 20.februāra ziņojuma par ieslodzītā disciplīnas pārkāpumu un 2015.gada 23.maija ziņojuma, Daugavgrīvas cietuma inspektora Valsts amatpersona 2015.gada 25.maija ziņojuma, Daugavgrīvas cietuma uzrauga /pers. H/ 2015.gada 26.maija ziņojuma, Daugavgrīvas cietuma priekšnieka 2015.gada 26.februāra lēmuma, pārsūdzētā Lēmuma – izriet, ka pieteicējs nebija skuvies un viņam tika pieprasīts noskūt bārdu, ko pieteicējs atteicies izdarīt. Tātad, no lietas materiāliem var secināt, ka pieteicējam disciplinārsods piemērots par to, ka viņš nav noskuvis bārdu, ar to saprotot bārdas pilnīgu noskūšanu. No lietas materiāliem ir noprotams, ka pieteicējam nebija ataudzēta bārda, bet runa ir par lielākais dažas dienas neskūtu bārdu.

[9] Noteikumu Nr.423 18.punkts paredz, ka notiesātajiem vīriešiem īsi apgriež matus, bārdu un ūsas. No minētā formulējuma gramatiskās interpretācijas izriet, ka ir paredzēts notiesāta pienākums, ievērojot higiēnas prasības, īsi apgriezt bārdu, taču ne pienākums to noskūt pavisam. Jēdziens "īsi apgriezta bārda un ūsas" nav identisks jēdzienam "noskūta bārda un ūsas". No minētās normas var secināt, ka notiesātajiem nav aizliegts arī ataudzēt īsu bārdu. Ne Lēmumā, ne citos lietas materiālos nav atrodams pamatojums tam, ka Noteikumu Nr.423 18.punkts iztulkojams tā, ka ar bārdas īsu apgriešanu būtu saprotama tās pilnīga noskūšana.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments līdzīgā lietā ir norādīja, ka neviens normatīvais akts neuzliek notiesātajiem pienākumu matus, bārdu un ūsas nogriezt vai noskūt pavisam, kā arī noraidīja argumentu, ka no Noteikumu Nr.423 18.punkta nepārprotami izriet aizliegums notiesātajiem audzēt bārdu un ūsas. Par pamatotu atzina apgabaltiesas secinājumu, ka no Noteikumu Nr.423 nepārprotami izriet, ka notiesātais var ataudzēt gan īsus matus, gan bārdu un ūsas. Minēto secinājumu pamato (vismaz) tiesību normu gramatiskā interpretācija, bet Ieslodzījuma vietu pārvalde savu secinājumu par pretējo ne ar ko nav pamatojusi (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 10.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-558/2010 11.2. un 11.4.punktu*).

[10] Tiesa secina, ka pieteicējam disciplinārsods piemērots par tādām darbībām, kas nav aizliegtas ar tiesību normu, tādēļ Lēmums ir atceļams.

[11] Pieteicējs ar tiesneša lēmumu pilnīgi atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Tā kā pieteikums tiek apmierināts, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu valsts nodeva no atbildētāja piespriežama par labu valsts budžetam. Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē. Tādējādi valsts nodeva piespriežama no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, 246.-251.pantu, Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta piekto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. D/ pieteikumu un atcelt no pieņemšanas dienas Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieces 2015.gada 5.jūnija lēmumu Nr.1/12-T/1076/1443.

Piespriest no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem par labu valsts budžetam valsts nodevu 28,46 *euro* (divdesmit astoņi *euro*, 46 centi).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis M.Šļakota